

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“การศึกษาใช้หลักพุทธศาสนาในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองลุ่มน้ำมูล อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาหลักพุทธศาสนาในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ๒) เพื่อศึกษาวิธีการใช้หลักพุทธศาสนาในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และ ๓) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักพุทธศาสนาในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ขั้นกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขั้นสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล วิจัย และขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งขั้นตอนต่างๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑ การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย เช่น คัมภีร์พระไตรปิฎกทั้งฉบับภาษาบาลีและภาษาไทย คัมภีร์อรรถกถา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา วารสารและเอกสาร วิชาการ เป็นต้น นำมาถ้อยแถลงให้เป็นองค์ความรู้ เพื่อวางกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และวิเคราะห์สังเคราะห์ให้ได้หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สำหรับเป็นพื้นฐานการศึกษาวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาสำรวจสภาพการดำเนินการของ วิสาหกิจชุมชนจังหวัดสุรินทร์ ทั้งสองแห่งคือ กลุ่มแม่บ้านทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตำบลหนองบัว อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และกลุ่มเกษตรอินทรีย์ชุมชนบะ ตำบลบะ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยนำเอาผลการศึกษาในขั้นตอนที่หนึ่งมาเป็นกรอบแนวแนวคิด เพื่อสร้างเครื่องมือ ๓ แบบ คือ ๑) แบบบันทึกการสังเกต ๒) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และ ๓) แบบบันทึกการเสวนากลุ่ม จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเครื่องมือลงเก็บข้อมูลในภาคสนามเพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ และวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ เป็นลำดับต่อไป

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แยกพิจารณาเป็น ๒ ประการ คือ ๑) ประชากรในที่นี้ หมายถึง ประชากรที่เป็น เอกสารและประชากรที่เป็นบุคคล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ วิสาหกิจชุมชนจังหวัดสุรินทร์ ๒) กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ประชากร บุคคลและเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเครือข่ายแม่บ้านทอผ้า สืธรรมชาติ ตำบลหนองบัว อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ชุมชนบะ ตำบลบะ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

๓. ๒.๑ กลุ่มประชากร

ในงานวิจัย ได้แบ่งกลุ่มประชากร เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ กลุ่มประชากร ที่เป็นเอกสารและกลุ่มประชากรบุคคล ดังนี้

๑) กลุ่มประชากรที่เป็นเอกสาร ได้แก่เอกสารวิชาการที่เป็นองค์ความรู้ หรือ หลักธรรมพระพุทธศาสนา ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เช่น พระไตรปิฎก อรรถกถา เป็นต้น และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน โดยตรง เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เอกสารงานวิจัย เป็นต้น

๒) กลุ่มประชากรที่เป็นบุคคล ได้แก่กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในตำบลหนองบัว อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และตำบลบะ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนกลุ่มประชากรที่เป็นเอกสาร จำนวน ๑๑ เล่ม และกลุ่มประชากรที่เป็นบุคคล ที่ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๕๐ รูป/คน ดังนี้

๑) กลุ่มประชากรที่เป็นเอกสาร จำนวน ๑๑ เล่ม ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๔ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๑๒ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๒๐ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๒๑ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๒๒ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๒๓ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๒๕ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เอกสารการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสุรินทร์ เอกสารการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครือข่ายแม่บ้านทอผ้า สืธรรมชาติ ตำบลหนองบัว

อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และ เอกสารการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ชุมชนบะ
ตาบละ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

๒) กลุ่มประชากรที่เป็นบุคคล จำนวน ๕ ๐ รูป/คน แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ (๑) กลุ่มที่มี
ความรู้ความสามารถทางวิชาการ จำนวน ๑๐ รูป/คน ได้แก่ นักวิชาการและ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ
จำนวน ๒ คน นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองบัวและตำบลบะ จำนวน ๒ คน กำนันตำบลหนองบัว
และตำบลบะ ๒ คน ผู้บริหารคณะสงฆ์ระดับตำบล จำนวน ๒ รูป ที่ปรึกษาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๒
คน (๒) กลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตำบลหนอง
บัว อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๒๐คน และสมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ชุมชนบะ ตำบลบะ อำเภอ
ท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๒๐ คน

ภาพที่ ๓.๑

หัวหน้าโครงการวิจัยกำลังสัมมนากลุ่มเครือข่ายแม่บ้านทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตำบลหนองบัว

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้แบ่งศึกษา ๒ ประการ คือ ชนิดของเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลและการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ชนิดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยใช้วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นหลัก มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย บัตรบันทึกการค้นคว้า แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการเสวนากลุ่ม ดังนี้

๑) บัตรบันทึกการค้นคว้า คือบัตรสำหรับบันทึกเอกสารวิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนและหลักธรรมพระพุทธศาสนา เช่น เรื่องที่ค้นคว้า ประเด็นสำคัญ และหนังสืออ้างอิง หรือแหล่งข้อมูล เป็นต้น เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวิจัย

๒) แบบบันทึกการสังเกต คือเอกสารที่สร้างขึ้นโดยยึดโครงสร้างวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลักเพื่อจัดเก็บข้อมูลในภาคสนาม โดยการสังเกตในสถานที่การประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชน ทั้ง ๒ แห่ง ซึ่งมีประเด็นสังเกต ดังนี้ ข้อสังเกตสภาพทั่วไปด้านภูมิศาสตร์ ข้อสังเกตสภาพทั่วไปด้านชุมชน ข้อสังเกตการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกข้อสังเกตการบริหารจัดการค^๑ นการตลาดและลูกค้าข้อสังเกตการบริหารจัดการค^๑ นการผลิตและงานสนับสนุนการผลิตข้อสังเกตการบริหารจัดการค^๑ นบัญชีและการเงิน ข้อสังเกตการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่^๑ ความยั่งยืนและข้อสังเกตอื่นๆ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวิจัย

๓) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ คือเอกสารที่สร้างขึ้นโดยยึดโครงสร้างวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลักเพื่อจัดเก็บข้อมูลในภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ทางวิชาการและมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีประเด็นสัมภาษณ์ ดังนี้ ๑) หลักธรรมที่ใช้ ในการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก การบริหารจัดการค^๑ นการตลาดและลูกค้าการบริหารจัดการค^๑ นการผลิตและงานสนับสนุนการผลิตการบริหารจัดการค^๑ นบัญชีและการเงินการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่^๑ ความยั่งยืน ๒) วิธีใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกการบริหารจัดการค^๑ นการตลาดและลูกค้าการบริหารจัดการค^๑ นการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต การบริหารจัดการค^๑ นบัญชีและการเงินการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่^๑ ความยั่งยืน ๓) ผลการใช้ หลักธรรม ในการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกการบริหารจัดการค^๑ นการตลาดและลูกค้าการบริหารจัดการค^๑ นการผลิตและงานสนับสนุนการผลิตการบริหารจัดการค^๑ นบัญชีและการเงิน การปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่^๑ ความยั่งยืนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวิจัย

๔) แบบบันทึกการเสวนากลุ่ม คือ เอกสารที่สร้างขึ้นโดยยึดโครงสร้างวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลักเพื่อจัดเก็บข้อมูลในภาคสนาม โดยการจัดประชุมเสวนากลุ่ม ๒ ครั้ง ซึ่งมีประเด็นเสวนาดังนี้ ๑) หลักธรรมที่ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิการบริหารจัดการ□านการตลาดและลูกค้า□การบริหารจัดการ□านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิตการบริหารจัดการ□านบัญชีและการเงินการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชน□ความยั่งยืน๒) วิธีใช้หลักธรรม ในการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิการบริหารจัดการ□านการตลาดและลูกค้า□การบริหารจัดการ□านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต การบริหารจัดการ□านบัญชีและการเงินการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชน□ความยั่งยืน๓) ผลการใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิการบริหารจัดการ□านการตลาดและลูกค้า□การบริหารจัดการ□านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต การบริหารจัดการ□านบัญชีและการเงินการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชน□ความยั่งยืน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวิจัย

ภาพที่ ๓.๒

คณะผู้วิจัยกำลังสัมภาษณ์กลุ่มเครือข่ายแม่บ้านทอผ้าข้อมลัทธิธรรมชาติ ตำบลหนองบัว

๓.๓.๒ การตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของ เครื่องมือ เมื่อสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คน ตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับความ เที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความ เที่ยงตรงตามเนื้อหา หลังจากนั้นได้นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๔.๒ ขั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

จัดประชุมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ระหว่างที่ปรึกษา หัวหน้าโครงการวิจัย และผู้ร่วมวิจัย เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา และตรวจสอบข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ซึ่งจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

๓.๕.๑ วิเคราะห์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่วิสาhekijsumชนกลุ่มแม่บ้านทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตำบลหนองบัว อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์ และกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ชุมชนปะ ตำบลปะ อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์นำมาใช้ในการส่งเสริมวิสาhekijsumชน

๓.๕.๒ วิเคราะห์วิธีการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่วิสาhekijsumชนกลุ่มแม่บ้านทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตำบลหนองบัว อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์ และกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ชุมชนปะ ตำบลปะ อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์นำมาใช้ในการส่งเสริมวิสาhekijsumชน

๓.๕.๓ วิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่วิสาhekijsumชนกลุ่มแม่บ้านทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตำบลหนองบัว อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์ และกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ชุมชนปะ ตำบลปะ อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์นำมาใช้ในการส่งเสริมวิสาhekijsumชน